A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2015. április 23.*

„Előzetes döntéshozatal iránti kérelem — 93/13/EGK irányelv — Tisztességtelen feltételek — Biztosítási szerződés — 4. cikk, (2) bekezdés — A szerződési feltételek tisztességtelen jellegének értékelése — A szerződés elsődleges tárgyára vonatkozó feltételek kizárása — Valamely ingatlankölcsönre vonatkozó szerződés alapján fizetendő összegek átvállalásának garantálását célzó feltétel — A kölcsönvevő teljes munkaképtelensége — E garanciából való kizárás valamely kereső vagy nem kereső tevékenység végzésére vonatkozóan elismert képesség esetén”

A C-96/14. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a tribunal de grande instance de Nîmes (Franciaország) a Bírósághoz 2014. február 28-án érkezett, 2014. február 26-i határozatával terjesztett elő az előtte

Jean-Claude Van Hove

és

a **CNP Assurances SA**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (harmadik tanács),

tagjai: M. Ilešič tanácselnök, A. Ó Caoimh, C. Toader (előadó), E. Jarašiūnas és C. G. Fernlund bírák,

főtanácsnok: N. Jääskinen,

hivatalvezető: V. Tourrès tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2014. december 9-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a CNP Assurances SA képviseletében P. Woolfson és I. de Seze avocats,

– a francia kormány képviseletében S. Menez, D. Colas és S. Ghiandoni, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében M. Owsiany-Hornung és M. van Beek, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: francia.

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (HL L 95., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 288. o.) 4. cikke (2) bekezdésének az értelmezésére irányul.

2 A jelen kérelmet a J-C. Van Hove és a CNP Assurances SA (a továbbiakban: CNP Assurances) között folyamatban lévő eljárásban terjesztették elő, amelynek tárgya valamely biztosítási szerződésben foglalt olyan szerződési feltétel állítólagosan tisztességtelen jellege, amely a J-C. Van Hove által felvett ingatlankölcsönök alapján fizetendő összegeknek az említett társaság általi átvállalása tekintetében a teljes munkaképtelenség meghatározását tartalmazza.

Jogi háttér

Az uniós jog

3 A 93/13 irányelv tizenkilenc és huszadik preambulumbekezdésének szövege a következő:

„mivel ennek az irányelvnek az alkalmazásában a tisztességtelen jelleg megítélésének nem kell kiterjednie a szerződés elsődleges tárgyát képező, sem pedig a szállított áruk vagy nyújtott szolgáltatások ár/minőség viszonyát meghatározó feltételekre; mivel a szerződés elsődleges tárgyát képező és a szállított áruk vagy nyújtott szolgáltatások ár/minőség viszonyát meghatározó feltételeket mindezek ellenére figyelembe lehet venni egyéb feltételek tisztességes jellegének megítélésénél; mivel ebből következik többek között, hogy a biztosítási szerződésekben a biztosított kockázatot és a biztosító felelősségét egyértelműen meghatározó vagy körülíró feltételek nem vethetők alá ilyen megítélésnek, ha ezeket a korlátozásokat figyelembe veszik a fogyasztó által fizetendő biztosítási díj kiszámításánál;

mivel a szerződéseket egyszerű, érthető nyelven kell megfogalmazni; mivel a fogyasztó számára lehetőséget [helyesen: számára ténylegesen lehetőséget] kell biztosítani, hogy megismerhesse az összes feltételt; és mivel kétség esetén a fogyasztó számára legkedvezőbb értelmezést kell irányadónak elfogadni”.

4 Ezen irányelv 1. cikkének (1) bekezdése a következőket írja elő:

„Ennek az irányelvnek az a célja, hogy közelítse a tagállamoknak az eladó vagy szolgáltató és fogyasztó között kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekre vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseit.”

5 Az említett irányelv 3. cikkének (1) bekezdése így rendelkezik:

„Egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel abban az esetben tekintendő tisztességtelen feltételnek, ha a jóhiszeműség követelményével ellentétben a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idéz elő a fogyasztó kárára.”

6 A 93/13 irányelv 4. cikke ekképpen rendelkezik:

„(1) A 7. cikk sérelme nélkül, egy szerződési feltétel tisztességtelen jellegét azon áruk vagy szolgáltatások természetének a figyelembevételével kell megítélni, amelyekre vonatkozóan a szerződést kötötték, és hivatkozással a szerződés megkötésének időpontjában az akkor fennálló összes körülményre, amely a szerződés megkötését kísérte, valamint a szerződés minden egyéb feltételére vagy egy olyan másik szerződés feltételeire, amelytől e szerződés függ. [Helyesen: Valamely szerződési feltétel tisztességtelen voltát – a 7. cikk sérelme nélkül – a szerződéskötés időpontjában, a szerződés tárgyát képező áru vagy szolgáltatás természetének, a szerződéskötés valamennyi körülményének, továbbá e szerződés vagy más olyan szerződés összes többi feltételének figyelembevételével kell megítélni, amelytől e szerződés függ.]

(2) A feltételek tisztességtelen jellegének megítélése nem vonatkozik sem a szerződés elsődleges tárgyának a meghatározására, sem pedig az ár vagy díjazás megfelelésére az ellenértékként szállított áruval vagy nyújtott szolgáltatással, amennyiben ezek a feltételek világosak és érthetőek.”

7 Ezen irányelv 5. cikke szerint:

„Olyan szerződések esetében, amelyekben a fogyasztónak ajánlott valamennyi feltétel, vagy a feltételek némelyike írásban szerepel, ezeknek a feltételeknek világosnak [helyesen: feltételeknek mindig világosnak] és érthetőnek kell lenniük. Ha egy feltétel értelme kétséges, akkor a fogyasztó számára legkedvezőbb értelmezés az irányadó. […]”

A francia jog

8 A code de la consommation (fogyasztóvédelmi törvény) L. 132-1. cikkének hetedik bekezdése, amely a 93/13 irányelv 4. cikkének (2) bekezdését ülteti át a francia jogba, ekképpen rendelkezik:

„A feltételek […] tisztességtelen jellegének megítélése nem vonatkozik sem a szerződés elsődleges tárgyának a meghatározására, sem pedig az árnak, illetve a díjazásnak az eladott áruval, illetve a nyújtott szolgáltatással való megfelelésére, amennyiben ezek a feltételek világosak és érthetőek.”

9 E törvény L. 133-2. cikkének szövege a következő:

„Az eladók vagy szolgáltatók által az e minőséggel nem rendelkező személyeknek vagy a fogyasztóknak ajánlott szerződések feltételeit világosan és érthetően kell bemutatni és megfogalmazni.

Kétség esetén a fogyasztó, illetve az eladói vagy szolgáltatói minőséggel nem rendelkező személy számára legkedvezőbb értelmezést kell irányadónak tekinteni. […]”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

10 J-C. Van Hove 1998 júliusában két kölcsönszerződést kötött a Crédit Immobilier de France Méditerranée-vel, az egyiket 340 600 francia frank (FRF) (51 924 euró), a másikat pedig 106 556 FRF (16 244 euró) összegű kölcsönre vonatkozóan; e kölcsönök egyikét 434,43 euró összegű havi részletekben 2016. március 31-ig, másikát 26,70 euró összegű havi részletekben 2017. március 31-ig kell visszafizetni.

11 E kölcsönszerződések megkötésekor J-C. Van Hove elfogadta a CNP Assurances „csoportbiztosítási szerződését” (a továbbiakban: biztosítási szerződés). E biztosítási szerződés első feltétele biztosítja a „szerződő fél részére a kölcsönvevők által fizetendő” összegek átvállalását „[a kölcsönvevők] halála, illetve teljes végleges rokkantsága esetén, illetve azok 75%-ának átvállalását [a kölcsönvevők] teljes munkaképtelensége esetére”.

12 Az említett szerződés második feltétele értelmében, „[a] biztosított teljesen munkaképtelen, ha tevékenysége baleset vagy betegség eredményeként bekövetkezett folyamatos szünetelésének 90 napos időszakát (várakozási idő) követően képtelen arra, hogy kereső vagy nem kereső tevékenységet folytasson”.

13 2010. február 17-én J-C. Van Hovét felmentették a munkavégzés alól egy 2000. június 13-án történt munkahelyi balesethez kapcsolódó visszaesés okán. Egészségi állapota 2005. október 17-én állt helyre. Az őt sújtó részleges állandó munkaképtelenség mértékét 23%-ban állapították meg.

14 Korábban, 2005. május 14-én a munkahelyi baleset folytán előállt sipollyal operálták. Egészségi állapota helyreállásának dátumát ekkor 2005. november 4-ében állapították meg, és részleges állandó munkaképtelensége mértékét 67%-ra becsülték. A szédülések kiújulása miatt 2007. augusztus 3-án a munkavégzés alóli újabb felmentését rendelték el, és azt 2008. február 22-ig meghosszabbították.

15 2011. január 1-jétől az őt sújtó részleges állandó munkaképtelenség mértékét a társadalombiztosítás 72%-ban állapította meg. Ennek alapján részére 1 057,65 euró összegű havi járadékot állapítottak meg.

16 A CNP Assurances által teljesítendő kötelezettségek meghatározása érdekében az e társaság által megbízott orvos 2012. június 18-án megvizsgálta J-C. Van Hovét. Ez alapján megállapította, hogy J-C. Van Hove egészségi állapota alkalmassá teszi őt a megváltozott munkaképességének megfelelő, részmunkaidős szakmai tevékenység végzésére. 2012. július 10-i levelével a CNP Assurances arról tájékoztatta J-C. Van Hovét, hogy 2012. június 18-tól már nem vállalja át a kölcsönei alapján fizetendő összegeket. A CNP Assurances 2012. augusztus 29-i újabb levelével fenntartotta a megtérítés megtagadását, kifejtve J-C. Van Hove számára, hogy egészségi állapota, noha már nem engedi meg korábbi foglalkozásának folytatását, lehetővé teszi számára megváltozott munkaképességének megfelelő szakmai tevékenység végzését, legalábbis részmunkaidőben.

17 2013. március 4-én J-C. Van Hove keresetet indított a CNP Assurances ellen a kérdést előterjesztő bíróság előtt. Elsődlegesen– többek között a fogyasztóvédelmi törvény rendelkezései alapján – azt kéri, hogy állapítsák meg, hogy a közte és a CNP Assurances között fennálló szerződés teljes munkaképtelenség meghatározására, illetve a garancia teljesítésének feltételeire vonatkozó kikötései tisztességtelenek, továbbá, hogy kötelezzék az alapeljárás alperesét arra, hogy vállalja át azokat az összegeket, amelyeket a két fent hivatkozott kölcsön alapján 2012 júniusától fizetni kell.

18 Kérelmei alátámasztása érdekében J-C. Van Hove egyfelől arra hivatkozik, hogy a biztosítási szerződés azon feltétele, amely a biztosító részéről az átvállalást ahhoz a feltételhez köti, hogy a biztosított teljes mértékben képtelen legyen arra, hogy kereső vagy nem kereső tevékenységet folytasson, tisztességtelen, mivel jelentős egyenlőtlenséget idéz elő a fogyasztó kárára. Másfelől azt állítja, hogy a teljes munkaképtelenség meghatározását oly módon szövegezték meg, amely nem teszi lehetővé a laikus fogyasztó számára, hogy megértse tartalmát.

19 A CNP Assurances lényegében azt kéri a kérdést előterjesztő bíróságtól, hogy utasítsa el J-C. Van Hove átvállalásra irányuló kereseti kérelmét. Ugyanis – egyfelől – a teljes munkaképtelenség e szerződés szerinti meghatározása az átvállalás feltételeként egyértelműen és pontosan azt jelöli meg, hogy az érintett teljesen munkaképtelen legyen. A CNP Assurances márpedig arra hivatkozik, hogy 2012. június 18-a óta J-C. Van Hove a szóban forgó szerződés értelmében nem teljesen munkaképtelen, mivel a CNP Assurances által megbízott orvosszakértő úgy ítélte meg, hogy képes a megváltozott munkaképességnek megfelelő, szakmai tevékenység végzésére, funkcionális munkaképtelenségének

mértékét pedig 20%-ban állapította meg. E tekintetben pontosítja, hogy az e mérték megállapítása érdekében figyelembe vett szempontok eltérnek a társadalombiztosítás szempontjaitól. Másfelől, az említett feltétel nem minősülhet tisztességtelen feltételnek, mivel magára a szerződés tárgyára vonatkozik, és nem idéz elő jelentős egyenlőtlenséget a biztosított kárára, mivel a biztosított fizetési kötelezettségeit több mint két éven át átvállalták.

20 A kérdést előterjesztő bíróság hangsúlyozza, hogy az előtte folyamatban lévő jogvita megoldása érdekében azt kell eldönteni, hogy a biztosítási szerződés második feltétele tisztességtelen feltételnek minősül-e, vagy sem.

21 E bíróság kifejti, hogy a Cour de cassation (semmítőszék) egy újabb ítéletében úgy határozott, hogy az időszakos teljes munkaképtelenségre vonatkozó garanciával kapcsolatos olyan feltétel, amely előírja, hogy azon időszak során, amikor a biztosított egészségi állapota időszakosan nem teszi lehetővé, hogy bármilyen szakmai tevékenységet végezzen, számára napi kártérítést fizetnek, és amely rögzíti, hogy a kártérítési összegeket addig az időpontig fizetik számára, amíg újra nem képes bármilyen szakmai tevékenység folytatására, a szerződés elsődleges tárgyát határozza meg, és a fogyasztóvédelmi törvény L. 132-1. cikk hetedik bekezdésének hatálya alá tartozik. Ekképpen a tribunal de grande instance de Nîmes úgy véli, hogy ezen ítéletre tekintettel az előtte folyamatban lévő ügyben szóban forgó feltétel e rendelkezés értelmében kizárható a „tisztességtelen feltétel” fogalmának alkalmazási köréből.

22 Egyébiránt, noha e bíróság megállapítja, hogy – ellentétben J-C. Van Hove állításával – e feltétel megszövegezése, amely szerint a teljes munkaképtelenség átvállalásának feltétele az, hogy a biztosított „baleset vagy betegség eredményeként […] képtelen arra, hogy kereső vagy nem kereső tevékenységet folytasson”, világos és pontos, e bíróság észrevételezi, hogy nem kizárt, hogy a szóban forgó feltétel a 93/13 irányelv értelmében vett „tisztességtelen feltétel” fogalma alá tartozik.

23 Ugyanis ugyanezen bíróság megállapítja, hogy e feltétel a „teljes munkaképtelenség” fogalmának meghatározásával megszabja azokat a feltételeket, amelyek a biztosítási garancia alkalmazásához szükségesek. Azonban az említett feltétel kizárja e garanciából azt a biztosítottat, akiről megállapítják, hogy képes bármilyen, akár nem kereső tevékenység végzésére. Márpedig az említett bíróság szerint az előtte folyamatban lévő jogvitában szóban forgóhoz hasonló biztosítás célja az, hogy biztosítsa a kölcsönvevő által vállalt kötelezettségek megfelelő teljesítését abban az esetben, ha az utóbbi egészségi állapota nem teszi lehetővé számára, hogy a továbbiakban olyan tevékenységet folytasson, amely biztosítja számára az ahhoz szükséges jövedelmet, hogy teljesítse kötelezettségeit.

24 Mivel a fent hivatkozott feltétel eredménye, hogy a kölcsönvevőt teljes munkaképtelensége esetén kizárják a garanciából, ha megállapítják róla, hogy képes valamilyen szakmai tevékenység végzésére – még akkor is, ha ezáltal semmilyen jövedelemre sem tehet szert –, e feltétel megfosztja a biztosítást tárgyának egy részétől. Ennélfogva a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy a biztosítási szerződés második feltételét lehet úgy elemezni, hogy az a felek jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idéz elő a fogyasztó kárára.

25 E körülmények között a tribunal de grande instance de Nîmes felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjesztette a Bíróság elé:

„Úgy kell-e értelmezni a [93/13] irányelv 4. cikkének (2) bekezdését, hogy a szerződés elsődleges tárgyának meghatározására vonatkozó feltétel e rendelkezés szerinti fogalma kiterjed a kölcsönvevő teljes munkaképtelensége esetén a hitelezőnek fizetendő összegek átvállalásának garantálását célzó biztosítási szerződésben kikötött olyan feltételre, amely kizárja a biztosítottat e garanciából, amennyiben megállapítják róla, hogy képes nem kereső tevékenység folytatására?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

26 Elöljáróban egyfelől emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a 93/13 irányelv által létrehozott védelmi rendszer azon az elven alapszik, hogy a fogyasztó az eladóhoz vagy szolgáltatóhoz képest hátrányos helyzetben van, mind tárgyalási lehetőségei, mind pedig tájékozottsági szintje tekintetében, amely helyzet az eladó vagy szolgáltató által előzetesen meghatározott feltételek elfogadásához vezet, anélkül hogy a fogyasztó befolyásolni tudná ezek tartalmát (lásd különösen: Kušionová-ítélet, C-34/13, EU:C:2014:2189, 48. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

27 Másfelől, e hátrányos helyzetre tekintettel a 93/13 irányelv olyan rendszer létrehozatalára kötelezi a tagállamokat, amely biztosítja, hogy minden, egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel vizsgálható legyen az esetlegesen tisztességtelen jellegének megítélése céljából. Ekképpen a nemzeti bíróság feladata, hogy a 93/13 irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében és 5. cikkében megállapított szempontokat figyelembe véve meghatározza, hogy az adott tényállás körülményeire tekintettel egy ilyen feltétel megfelel-e a jóhiszeműség, az egyensúly és az átláthatóság ezen irányelvben támasztott követelményének (lásd: Kásler és Káslerné Rábai ítélet, C-26/13, EU:C:2014:282, 40. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

28 Ugyanígy, noha egyedül a kérdést előterjesztő bíróság feladata, hogy e feltételek minősítéséről az adott ügy körülményeire tekintettel határozatot hozzon, a Bíróság hatáskörébe tartozik az, hogy a 93/13 irányelv rendelkezéseiből – a jelen esetben a 4. cikke (2) bekezdésének rendelkezéseiből – levezesse azokat a szempontokat, amelyeket a nemzeti bíróságnak lehet vagy kell alkalmaznia a szerződési feltételek e körülményekre tekintettel történő vizsgálatakor (Kásler és Káslerné Rábai ítélet, C-26/13, EU:C:2014:282, 45. pont).

29 Kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt szeretné megtudni, hogy a 93/13 irányelv 4. cikkének (2) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy valamely biztosítási szerződésben kikötött és a kölcsönvevő teljes munkaképtelensége esetén a hitelező részére fizetendő összegek átvállalásának garantálását célzó feltétel, amely kizárja e biztosítottat az említett garanciából, ha megállapítják róla, hogy képes kereső vagy nem kereső tevékenység folytatására, az e rendelkezésben meghatározott kivétel hatálya alá tartozik.

30 Kitűnik a 93/13 irányelv 4. cikkének (2) bekezdéséből, hogy a feltételek tisztességtelen jellegének megítélése nem vonatkozik sem a szerződés elsődleges tárgyának a meghatározására, sem pedig az árnak vagy a díjazásnak az ellenértékként szállított áruval vagy a nyújtott szolgáltatással való megfelelésére, amennyiben ezek a feltételek világosak és érthetőek.

31 A Bíróság már korábban úgy ítélkezett, hogy mivel e rendelkezés kivételt biztosít a tisztességtelen feltételek tartalmi vizsgálatának azon rendszere alól, amelyet a 93/13 irányelv által bevezetett fogyasztóvédelmi rendszer előír, e rendelkezést szigorúan kell értelmezni (Kásler és Káslerné Rábai ítélet, C-26/13, EU:C:2014:282, 42. pont; Matei-ítélet, C-143/13, EU:C:2015:127, 49. pont).

32 E keretben kell a kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdést megvizsgálni. E kérdés megválaszolása érdekében meg kell vizsgálni egyfelől, hogy az alapügyben szóban forgóhoz hasonló feltétel a biztosítási szerződés elsődleges tárgyának körébe tartozik-e, másfelől hogy az ilyen feltételt világos és érthető módon fogalmazták-e meg.

A „szerződés elsődleges tárgyának” fogalmáról

33 A szerződés azon feltételeit, amelyek a 93/13 irányelv 4. cikkének (2) bekezdése értelmében a „szerződés elsődleges tárgyának” fogalma alá tartoznak, úgy kell érteni, mint amelyek e szerződés alapvető szolgáltatásait állapítják meg, és amelyek – ilyenekként – jellemzik azt (lásd ebben az értelemben: Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid ítélet, C-484/08, EU:C:2010:309, 34. pont;

Kásler és Káslerné Rábai ítélet, C-26/13, EU:C:2014:282, 49. pont). Ezzel szemben azok a feltételek, amelyek magának a szerződéses kapcsolatnak a lényegét meghatározó feltételekhez képest járulékos jelleggel rendelkeznek, nem tartozhatnak e rendelkezés értelmében a „szerződés elsődleges tárgyának” fogalma alá (Kásler és Káslerné Rábai ítélet, C-26/13, EU:C:2014:282, 50. pont; Matei-ítélet, C-143/13, EU:C:2015:127, 54. pont).

34 Azon kérdést illetően, hogy valamely feltétel a biztosítási szerződés elsődleges tárgyának körébe tartozik-e, egyfelől meg kell jegyezni, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében a biztosítási ügyletekre az a jellemző, hogy a biztosító előre fizetendő díj ellenében vállalja, hogy a biztosítási esemény bekövetkezése esetén a szerződéskötéskor rögzített szolgáltatást nyújtja a biztosított részére (CPP-ítélet, C-349/96, EU:C:1999:93, 17. pont; Skandia-ítélet, C-240/99, EU:C:2001:140, 37. pont; valamint Bizottság kontra Görögország ítélet, C-13/06, EU:C:2006:765, 10. pont).

35 Másfelől, az eladó vagy szolgáltató és fogyasztó között kötött biztosítási szerződésekben szereplő szerződési feltételt illetően a 93/13 irányelv tizenkilencedik preambulumbekezdése kimondja, hogy az ilyen szerződésekben a biztosított kockázatot és a biztosító felelősségét egyértelműen meghatározó vagy körülhatároló feltételek nem vethetők alá a tisztességes jelleg megítélésének, ha ezeket a korlátozásokat figyelembe veszik a fogyasztó által fizetendő biztosítási díj kiszámításánál.

36 A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy a szóban forgó szerződési feltétel tartalmazza a „teljes munkaképtelenség” fogalmának meghatározását, és megszabja azon feltételeket, amelyek ahhoz szükségesek, hogy a kölcsönvevő élhessen az általa a kölcsönével összefüggésben fizetendő összegek kifizetésére vonatkozó garanciával. Ilyen körülmények között nem lehet kizárni, hogy az ilyen feltétel körülhatárolja a biztosított kockázatot, valamint a biztosító felelősségét, illetve megállapítja a szóban forgó biztosítási szerződés alapvető szolgáltatását, amit mindazonáltal a kérdést előterjesztő bíróságnak kell vizsgálnia.

37 E tekintetben a Bíróságnak volt alkalma emlékeztetni arra, hogy annak meghatározása érdekében, hogy valamely szerződési feltétel a 93/13 irányelv 4. cikkének (2) bekezdése értelmében vett „szerződés elsődleges tárgyának” fogalma alá tartozik-e, annak vizsgálatát a szerződés természetére, általános rendszerére és annak valamennyi kikötésére, valamint jogi és ténybeli összefüggéseire tekintettel kell elvégezni (lásd ebben az értelemben: Kásler és Káslerné Rábai ítélet, C-26/13, EU:C:2014:282, 50. és 51. pont).

38 Következésképpen a kérdést előterjesztő bíróság feladata meghatározni, hogy ezen elemekre tekintettel az előtte folyamatban lévő jogvitában szóban forgó feltétel milyen mértékben határozza meg az azt tartalmazó szerződésegyüttes valamely alapvető elemét, amely – mint ilyen – ezen együttest jellemzi.

39 Ha a kérdést előterjesztő bíróság arra a következtetésre jut, hogy e feltétel e szerződésegyüttes elsődleges tárgyának részét képezi, e bíróságnak azt is vizsgálnia kell, hogy az említett feltételt az eladó vagy szolgáltató világosan és érthetően fogalmazta-e meg (lásd ebben az értelemben Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid ítélet, C-484/08, EU:C:2010:309, 32. pont; Pohotovosť-végzés, C-76/10, EU:C:2010:685, 72. pont).

A „világosan és érthetően való megfogalmazás” fogalmáról

40 A Bíróságnak volt alkalma kifejteni, hogy a szerződési feltételek átláthatóságának a 93/13 irányelvben foglalt követelménye nem korlátozható kizárólag azok alaki és nyelvtani szempontból érthető jellegére. Éppen ellenkezőleg, mivel a 93/13 irányelv által létrehozott védelmi rendszer azon az elven alapszik, hogy a fogyasztó az eladóhoz vagy szolgáltatóhoz képest hátrányos helyzetben van többek között az

információs szintje tekintetében, az átláthatóság e követelményét kiterjesztő módon kell érteni (lásd ebben az értelemben: Kásler és Káslerné Rábai ítélet, C-26/13, EU:C:2014:282, 71. és 72. pont; Matei-ítélet, C-143/13, EU:C:2015:127, 73. pont).

41 A fogyasztó számára az átláthatóság követelményének tiszteletben tartása szempontjából ekképpen nemcsak a szerződéskötést megelőzően a szerződési feltételekről nyújtott információ bír alapvető jelentőséggel, hanem a kölcsönvevő teljes munkaképtelensége esetén a hitelező részére fizetendő összegek átvállalási mechanizmusa sajátosságainak feltüntetése is, valamint az e mechanizmus és a többi feltételben előírt mechanizmus közötti viszony, oly módon, hogy e fogyasztó pontos és érthető szempontok alapján értékelhesse a számára ebből eredő gazdasági következményeket. Ez a helyzet, amennyiben a fogyasztó e két fajta elem alapján dönti el, hogy az eladó vagy a szolgáltató által előzetesen meghatározott feltételeket elfogadva szerződéses kapcsolatra lép-e vele (lásd analógia útján: RWE Vertrieb ítélet, C-92/11, EU:C:2013:180, 44. pont; Kásler és Káslerné Rábai ítélet, C-26/13, EU:C:2014:282, 70. és 73. pont; valamint Matei-ítélet, C-143/13, EU:C:2015:127, 74. pont).

42 A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság, noha megállapítja, hogy az alapeljárásban szóban forgó feltételek világosak és pontosak, ugyanakkor megjegyzi, hogy az e feltételben szereplő „kereső vagy nem kereső tevékenységet folytasson” kifejezés különbözőféleképpen érthető. A CNP Assurances által sugalmazott értelmezésen kívül, amely szerint e kifejezés azon biztosítottak számára is lehetővé teszi, hogy teljesen munkaképtelennek minősítsék, akik nem folytatnak kereső tevékenységet a baleset vagy betegség időpontjában, nem lehet kizárni – amint az a jelen ítélet 24. pontjában kifejtésre került, illetve amint azt a francia kormány, valamint az Európai Bizottság a tárgyalás során észrevételezte –, hogy az említett kifejezés értelmezhető úgy, hogy az nem teszi lehetővé az olyan személy számára, aki képes bármiféle tevékenység végzésére, hogy a vele szerződő félnek általa fizetendő összegeket átvállalják a rokkantsági garancia alapján.

43 A Bizottsághoz hasonlóan meg kell jegyezni, hogy jelen esetben nem lehet kizárni, hogy – még ha a feltételt nyelvtanilag helyesen is fogalmazták meg, amit a kérdést előterjesztő bíróság feladata értékelni – e feltétel tartalmát a fogyasztó nem értette.

44 Ezen intézmény ugyanis megjegyzi, hogy a biztosítási szerződést annak érdekében kötötték, hogy megvédjék a fogyasztót az abból fakadó következményektől, hogy nem tudja fizetni kölcsöneinek havi részleteit. Ily módon ez utóbbi arra számíthatott, hogy a biztosítási szerződésben szereplő, illetve a teljes munkaképtelenség meghatározásában foglalt „kereső vagy nem kereső tevékenység” kifejezés olyan szakmai tevékenységnek felel meg, amely – legalábbis potenciálisan – megfelelő díjazás tárgyát képezheti ahhoz, hogy kölcsönei havi részleteit fizetni tudja.

45 A tárgyalás során folytatott vitákból következően az alapeljárásban szóban forgó feltétel világosságának hiánya miatti kételyeket erősíti az e feltételben alkalmazott „kereső vagy nem kereső tevékenység” kifejezés rendkívül széles és általános jellege. Ugyanis a tevékenység kifejezés – amint azt a Bizottság hangsúlyozza – magában foglalhat bármely, meghatározott cél elérése érdekében folytatott emberi műveletet vagy tevékenységet.

46 A jelen ügyben – amint azt a francia kormány az írásbeli észrevételeiben megjegyzi – az alapeljárásban szóban forgó szerződés megkötésekor a fogyasztóban nem szükségszerűen tudatosult az a körülmény, hogy az e szerződés értelmében vett „teljes munkaképtelenség” fogalma nem azonos a francia szociális biztonsági jog értelmében vett „részleges állandó munkaképtelenség” fogalmával.

47 Következésképpen valamely, az alapügyben szóban forgóhoz hasonló szerződési feltétel sajátosságait illetően a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megállapítania, hogy a releváns ténybeli elemek, így a biztosító által a biztosítási szerződés megkötése keretében közzétett reklám és tájékoztatás, valamint általánosabban a szerződésegyüttes összességére tekintettel a szokásosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó felismerhette-e az alapeljárásban szóban forgó szerződés értelmében vett „teljes munkaképtelenség” és a nemzeti szociális biztonsági jog értelmében vett

„részleges állandó munkaképtelenség” fogalma közötti különbség fennállását, valamint ugyanakkor értékelhette-e a biztosításban foglalt garancia korlátozásának – rá nézve esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is, a jelen ítélet 41. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatból fakadó követelményeknek megfelelően.

48 Ebben az összefüggésben releváns lehet az a körülmény is, hogy az alapeljárásban szóban forgó szerződés egy szélesebb szerződésegyüttesben helyezkedik el, és a kölcsönszerződésekhez kapcsolódik. Ugyanis a fogyasztótól kapcsolódó szerződések megkötése során nem várható el ugyanolyan gondosság az e biztosítási szerződés által fedezett kockázatok felmérését illetően, mintha az említett szerződést a kölcsönszerződésektől különállóan kötötte volna.

49 Abban az esetben, ha a kérdést előterjesztő bíróság arra a következtetésre jut, hogy az alapeljárásban szóban forgóhoz hasonló feltétel nem tartozik a 93/13 irányelv 4. cikkének (2) bekezdésében meghatározott kivétel hatálya alá, emlékeztetni kell arra, hogy ha valamely szerződési feltétel megfogalmazása nem világos, akkor a fogyasztó számára legkedvezőbb értelmezés az irányadó.

50 Következésképpen azt kell válaszolni a feltett kérdésre, hogy a 93/13 irányelv 4. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy valamely biztosítási szerződésben kikötött és a kölcsönvevő teljes munkaképtelensége esetén a hitelező részére fizetendő összegek átvállalásának biztosítását célzó feltétel csupán annyiban tartozik az e rendelkezésben szereplő kivétel hatálya alá, amennyiben a kérdést előterjesztő bíróság megállapítja:

– egyfelől, hogy e feltétel, tekintettel az azt tartalmazó szerződésegyüttes természetére, általános rendszerére és kikötéseire, valamint jogi és ténybeli összefüggéseire, az említett együttes valamely alapvető elemét határozza meg, amely – mint ilyen – jellemzi azt, és

– másfelől, hogy az említett feltételt világosan és érthetően fogalmazták meg, azaz a fogyasztó számára nemcsak nyelvtani szempontból érthető, hanem a szerződés átláthatóan feltünteti azon mechanizmus konkrét működését is, amelyre az érintett feltétel utal, valamint az e mechanizmus és a többi feltételben előírt mechanizmus közötti viszonyt, oly módon, hogy e fogyasztó pontos és érthető szempontok alapján értékelhesse a számára ebből eredő gazdasági következményeket.

A költségekről

51 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (harmadik tanács) a következőképpen határozott:

A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 4. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy valamely biztosítási szerződésben kikötött és a kölcsönvevő teljes munkaképtelensége esetén a hitelező részére fizetendő összegek átvállalásának biztosítását célzó feltétel csupán annyiban tartozik az e rendelkezésben szereplő kivétel hatálya alá, amennyiben a kérdést előterjesztő bíróság megállapítja:

– **egyfelől, hogy e feltétel, tekintettel az azt tartalmazó szerződésegyüttes természetére, általános rendszerére és kikötéseire, valamint jogi és ténybeli összefüggéseire, az említett együttes valamely alapvető elemét határozza meg, amely – mint ilyen – jellemzi azt, és**

– **másfelől, hogy az említett feltételt világosan és érthetően fogalmazták meg, azaz a fogyasztó számára nemcsak nyelvtani szempontból érthető, hanem a szerződés átláthatóan feltünteti azon mechanizmus konkrét működését is, amelyre az érintett feltétel utal, valamint az e mechanizmus és a többi feltételben előírt mechanizmus közötti viszonyt, oly módon, hogy e fogyasztó pontos és érthető szempontok alapján értékelhesse a számára ebből eredő gazdasági következményeket.**

Aláírások